Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

9. ožujka 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Uredba (EZ) br. 543/2008 – Članak 15. stavak 1. – Članak 16. – Smrznuti i brzo smrznuti pilići – Gornja granica udjela vode – Zastarjelost te granice – Praktične mjere za kontrole – Ponovne analize – Uredba br. 612/2009 – Članak 28. – Izvozne subvencije za poljoprivredne proizvode – Uvjeti za dodjelu – Dobra i zadovoljavajuća tržišna kvaliteta – Proizvodi koji se stavljaju na tržište pod uobičajenim uvjetima“

U predmetu C-141/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio tribunal administratif de Rennes (Francuska), odlukom od 20. ožujka 2015., koju je Sud zaprimio 25. ožujka 2015., u postupku

Doux SA, u predstečajnom postupku,

protiv

Établissement national des produits de l’agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, E. Juhász (izvjestitelj), C. Vajda, K. Jürimäe i C. Lycourgos, suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: V. Tourrès, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 3. ožujka 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Doux SA, J. Vogel, M. Leroy i M. Lantourne, odvjetnici,

— za francusku vladu, D. Colas, R. Coesme, C. Candat i A. Daly, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, B. Schima, A. Lewis i K. Skelly, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 13. rujna 2016.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje odredaba Uredbe Komisije (EZ) br. 543/2008 od 16. lipnja 2008. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 u pogledu tržišnih standarda za meso peradi (SL 2008., L 157, str. 46.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 9., str. 219.), kako je izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1239/2012 od 19. prosinca 2012. (SL 2012., L 350, str. 63.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 66., str. 277.), kao i Uredbe Komisije (EZ) br. 612/2009 od 7. srpnja 2009. o utvrđivanju zajedničkih detaljnih pravila za primjenu sustava izvoznih subvencija za poljoprivredne proizvode (SL 2009., L 186, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 28., str. 241.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) br. 173/2011 od 23. veljače 2011. (SL 2011., L 49, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 65., str. 220.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva Doux SA, u predstečajnom postupku, koje zastupaju Sophie Gautier i SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, u svojstvu stečajnih upravitelja, i Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), u vezi s dodjelom dodjele izvoznih subvencija, izvan Europske unije, za serije smrznutih i brzo smrznutih pilića.

Pravni okvir

3 Članak 15. stavak 1. Uredbe br. 543/2008 glasi:

„Ne dovodeći u pitanje članak 16. stavak 5. i članak 17. stavak 3., smrznuti i brzo smrznuti pilići mogu se stavljati na tržište u okviru poslovnih ili trgovinskih aktivnosti unutar [Unije] samo ako udio vode ne prelazi tehnički neizbježne vrijednosti određene metodom analize opisane u Prilogu VI. (metoda cijeđenja) i Prilogu VII. (kemijska metoda)."

4 Članak 16. te uredbe propisuje:

„1. Redovite kontrole količine apsorbirane vode u skladu s Prilogom IX. ili kontrole u skladu s Prilogom VI. provode se u klaonicama barem jednom u svakom radnom ciklusu od osam sati.

Kada se tim kontrolama otkrije da je količina apsorbirane vode veća od ukupnog udjela vode dozvoljenog ovom Uredbom, uzimajući u obzir i vodu koju apsorbiraju trupovi u fazama obrade u kojima se ne obavljaju kontrole, a u svakom slučaju ako količina apsorbirane vode premašuje vrijednosti iz točke 10. Priloga IX. ili točke 7. Priloga VI., dotična klaonica mora bez odgađanja izvršiti potrebne tehničke prilagodbe procesa.

2. U svim slučajevima iz drugog podstavka stavka 1., a u svakom slučaju najmanje jednom svaka dva mjeseca, provjerava se udio vode iz članka 15. stavka 1. i to uzorkovanjem smrznutih i brzo smrznutih pilića iz svake klaonice, pri čemu nadležno tijelo države članice odlučuje hoće li se primijeniti postupak iz Priloga VI. ili VII. Iz ovih se kontrola izuzimaju trupovi za koje se nadležnom tijelu dostavi zadovoljavajući dokaz da su namijenjeni isključivo izvozu.

3. Kontrole iz stavaka 1. i 2. obavljaju nadležna tijela ili se one obavljaju pod njihovim nadzorom. U posebnim slučajevima, nadležna tijela mogu za određenu klaonicu strože primjenjivati odredbe stavka 1., a posebno odredbe točaka 1. i 10. Priloga IX., kao i odredbe stavka 2., ako se pokaže da je to potrebno kako bi se osiguralo da ukupni udio vode bude unutar granica koje su dopuštene ovom Uredbom.

U svim slučajevima u kojima se smatra da serija smrznutih ili brzo smrznutih pilića nije u skladu s ovom Uredbom, nadležna tijela nastavljaju kontrole s minimalnom učestalošću iz stavka 2., sve dok tri uzastopne kontrole u skladu s Prilogom VI. ili VII., koja se moraju izvršiti na uzorcima iz proizvodnje ostvarene u tri različita dana u razdoblju od najviše četiri tjedna, ne daju negativan rezultat. Troškove tih kontrola plaća dotična klaonica.

4. Ako, kod hlađenja strujanjem zraka, rezultati kontrola iz stavaka 1. i 2. pokazuju da su tijekom šest mjeseci ispunjavani kriteriji utvrđeni u Prilozima od VI. do IX., učestalost kontrola iz stavka 1. može se smanjiti na jednu kontrolu mjesečno. Svako nepoštivanje tih kriterija koji su propisani tim prilozima dovodi do ponovne uspostave kontrola iz stavka 1.

5. Ako rezultat kontrola iz stavka 2. pokazuje da su prekoračene dopuštene granice, smatra se da dotična serija nije u skladu s ovom Uredbom. U tom slučaju, dotična klaonica može zahtijevati da se u referentnom laboratoriju države članice provede ponovna analiza po metodi koju odredi nadležno tijelo države članice. Troškove ponovne analize snosi vlasnik serije.

6. Ako se i nakon ponovne analize smatra da dotična serija nije u skladu s ovom Uredbom, nadležno tijelo mora poduzeti odgovarajuće mjere kojima se dopušta stavljanje takve serije na tržište Zajednice samo pod uvjetom da se pod nadzorom nadležnog tijela klaonica označe i pojedinačna i zajednička pakiranja trupova trakom ili etiketom na kojoj je crvenim velikim tiskanim slovima navedena najmanje jedna od oznaka iz Priloga X.

Serija iz prvog podstavka ostaje pod nadzorom nadležnog tijela sve dok se s njom ne postupi u skladu s ovim stavkom ili dok se ne odloži na drugi način. Ako se nadležnom tijelu potvrdi da je serija iz prvog podstavka namijenjena izvozu, nadležno tijelo mora poduzeti sve potrebne mjere kako bi se spriječilo stavljanje dotična serije na tržište unutar Zajednice.

Oznake određene u prvom podstavku moraju se navesti na istaknutomu mjestu tako da se mogu lako vidjeti i pročitati i da se ne mogu izbrisati. Ne smiju se ni na koji način sakriti, napraviti nejasnim ili prekinuti drugim tekstom ili slikama. Slova moraju biti veličine najmanje 1 cm na pojedinačnim pakiranjima i 2 cm na zajedničkim pakiranjima.”

5 Članak 18. stavak 2. Uredbe br. 543/2008 glasi kako slijedi:

„Države članice donose praktične mjere za kontrole određene u člancima 15., 16. i 17. u svim fazama stavljanja na tržište, uključujući kontrole proizvoda uvezenih iz trećih zemalja, koje se obavljaju u trenutku carinjenja u skladu s prilozima VI. i VII. One o tim mjerama moraju bez odgađanja obavijestiti ostale države članice i Komisiju. O svim promjenama navedenih mjera odmah se obavješćuju ostale države članice i Komisija.”

6 Prilog VI. toj uredbi, naslovljen „Određivanje gubitka vode pri odmrzavanju (Metoda cijeđenja)“, u svojoj točki 7., naslovljenoj „Vrednovanje rezultata“, određuje:

„Ako za 20 trupova u uzorku prosječni gubitak vode pri odmrzavanju premašuje dolje navedene postotke, smatra se da količina vode apsorbirane tijekom obrade premašuje dopuštenu graničnu vrijednost.

Ti postoci iznose:

za hlađenje strujanjem zraka: 1,5%

za hlađenje raspršivanjem zraka: 3,3%

za hlađenje uranjanjem u vodu: 5,1%;

[...]”

7 Prilog VII. toj uredbi, naslovljen „Određivanje ukupnog udjela vode u pilićima (Kemijski test)”, opisuje kemijski postupak pomoću kojeg se utvrđuje taj udio.

8 Članak 28. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 612/2009 predviđa:

„Ne odobrava se nikakva subvencija za proizvode koji na datum primitka izvozne deklaracije nisu dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete.

Smatra se da proizvodi ispunjavaju zahtjev utvrđen u prvom podstavku ako se u uobičajenim uvjetima mogu prodavati na području Zajednice pod opisom koji se nalazi u zahtjevu za subvenciju i ako, u slučaju da su proizvodi namijenjeni za prehranu ljudi, njihova upotreba za tu namjenu nije isključena ili bitno narušena radi njihovih osobina ili stanja.

Sukladnost proizvoda zahtjevima utvrđenim u prvom podstavku ispituje se u skladu sa standardima ili praksama koji su na snazi u [Uniji].

Međutim, subvencija se također odobrava kada u odredišnoj državi izvezeni proizvodi podliježu posebnim obveznim uvjetima, posebno zdravstvenim i higijenskim, koji ne odgovaraju standardima ili praksama koji su na snazi u [Uniji]. Odgovornost je izvoznika, da na zahtjev nadležnih tijela, dokaže da proizvodi ispunjavaju obvezne uvjete koji su na snazi u odredišnoj državi.

Osim toga, za neke se proizvode mogu donijeti posebne odredbe.”

9 Uredba Komisije (EZ) br. 1276/2008 od 17. prosinca 2008. o nadzoru izvoza poljoprivrednih proizvoda za koje se dobivaju subvencije ili drugi iznosi putem fizičkih pregleda (SL 2008., L 339, str. 53.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 27., str. 273.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) br. 278/2010 od 31. ožujka 2010. (SL 2010., L 86, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 54., str. 203.), u svojem članku 5. stavku 4. predviđa:

„Carinarnica izvoza osigurava usklađenost s člankom 21. Uredbe [Komisije] (EZ) br. 800/1999 [od 15. travnja 1999. o utvrđivanju zajedničkih detaljnih pravila za primjenu sustava izvoznih subvencija za poljoprivredne proizvode (SL 1999., L 102, str. 11.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 28., str. 241.)]. Kad postoje posebni razlozi za sumnju po pitanju primjerenosti i tržišne kvalitete proizvoda, carinarnica izvoza provjerava usklađenost s važećim propisima Zajednice, a posebno s onima koji se odnose na zdravlje bilja i životinja.”

10 Uredba br. 800/1999 stavljena je izvan snage Uredbom br. 612/2009. Tekst njezina članka 21. stavka 1. bio je istovjetan tekstu članka 28. stavka 1. Uredbe br. 612/2009.

11 Uredba (EZ) br. 450/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o Carinskom zakoniku Zajednice (Modernizirani carinski zakonik) (SL 2008., L 145, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 2., str. 245.), u daljnjem tekstu: Carinski zakonik), koji je stavljen izvan snage Uredbom (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1.), određivala je u svom članku 118. stavku 2. da deklarant ima pravo prisustvovati ili biti zastupljen kada se roba pregledava i kada se uzimaju uzorci.

12 U skladu s člankom 119. stavkom 1. drugim podstavkom tog zakonika, deklarant može zahtijevati daljnji pregled ili uzorkovanje robe ako smatra da rezultati koje su dobila nadležna tijela nisu valjani.

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

13 U okviru svojih djelatnosti proizvodnje i stavljanja na tržište peradi, Doux izvozi smrznute piliće u treće zemlje. Kako bi mu izvozne subvencije bile unaprijed isplaćene, uspostavio je jamstva. Među uvjetima za dodjelu tih subvencija bila je obveza da proizvodi budu „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete", u skladu s člankom 28. stavkom 1. Uredbe br. 612/2009.

14 FranceAgriMer, javna upravna ustanova francuskog prava odgovorna za dodjelu državnih potpora i potpora Unije, obavljala je kontrole nad pilićima koje proizvodi Doux, namijenjene izvozu, i utvrdila da udio vode u njima prelazi gornje granice propisane u Prilozima VI. i VII. Uredbe br. 543/2008. Slijedom toga, FranceAgriMer je odlukom od 22. srpnja 2013. suspendiraooslobađanje jamstava koja se odnose na zahtjeve za subvencije registrirane nakon 21. travnja 2013.

15 Doux je svojom tužbom podnesenom 20. rujna 2013. zatražio od suda koji je uputio zahtjev da poništi odluku FranceAgriMera. Tvrdi da ta odluka sadrži očitu pogrešku koja se tiče prava jer dodjelu izvoznih subvencija za smrznuto pileće meso čini ovisnim o udjelu vode u tom mesu, dok gornje granice iz članka 15. navedene uredbe nisu primjenjive na navedeno meso jer je ono namijenjeno za izvoz izvan Unije.

16 Nadalje, Doux smatra da prekoračenje tih gornjih granica udjela vode ne utječe na „dobru i zadovoljavajuću tržišnu kvalitetu" izvezenih proizvoda u smislu članka 28. stavka 1. Uredbe br. 612/2009 i da su ti proizvodi sukladni standardima i praksama u odredišnim zemljama. Osim toga, prema mišljenju Douxa, navedene gornje granice, s obzirom na to da nisu revidirane, postale su neodgovarajuće i zastarjele.

18 Glede kontrola udjela vode u smrznutim pilićima o kojima je riječ u glavnom postupku, Doux tvrdi da su onenepouzdane jer francuski zakonodavac nije donio provedbene propise o kontrolama predviđenima u člancima 15. do 17. Uredbe br. 543/2008 u svim fazama stavljanja na tržište. To društvo također osporava odluku FranceAgriMera o odbijanju njegova zahtjeva za provedbu ponovne analize, na temelju članka 16. stavka 5. te uredbe, kao što je to predviđeno u slučaju kada rezultati kontrola iz članka 16. stavka 2. navedene uredbe prelaze dopuštene granice.

19 U tim je okolnostima Tribunal administratif de Rennes (Francuska) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Je li prag udjela vode utvrđen člankom 15. Uredbe br. 543/2008 i njezinim prilozima VI. i VII. uvjet „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete" u smislu članka 28. stavka 1. Uredbe br. 612/2009 i presude od 7. rujna 2006., Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522)?

2. Može li se unutar Europske unije, u uobičajenim uvjetima u smislu članka 28. Uredbe br. 612/2009, na tržište stavljati smrznuta perad koja prelazi prag udjela vode utvrđen člankom 15. Uredbe br. 543/2008 i njezinim prilozima VI. i VII., a koja ima potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti koju je izdalo nadležno tijelo, i ako je to tako, pod kojim uvjetima?

3. Je li u skladu s pravom Europske unije, a posebice s načelom pravne sigurnosti, činjenica da prag udjela vode ostaje utvrđen u visini od 5,1% prema Prilogu VI. Uredbi [br. 543/2008] i da se nije mijenjao više desetljeća usprkos navodnim izmjenama uzgajivačkih praksi i kritikama iznesenima u određenim znanstvenim studijama o zastarjelosti te granične vrijednosti?

4. Jesu li Prilozi VI. i VII. Uredbi br. 543/2008 dovoljno precizni za izvršenje kontrola predviđenih u članku 15. Uredbe [br. 543/2008] ili je Francuska trebala definirati „praktične mjere za kontrole" „u svim fazama stavljanja na tržište" bez čega se ne bi moglo pouzdati u kontrole koje se izvršavaju tijekom faze izvoza proizvoda?

5. Mogu li se zahtjevi za ponovnu analizu, koji se zajedničkom primjenom odredaba stavaka 2. i 5. članka 16. Uredbe br. 543/2008 primjenjuju na rezultate kontrola u klaonicama proširiti na kontrole ostvarene u stadiju stavljanja izvezenih proizvoda na tržište i u prisutnosti stranaka, primjenjujući osobito članak 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima?"

O prethodnim pitanjima

Treće pitanje

20 Budući da se treće pitanje odnosi na valjanost gornjih granica udjela vode u smrznutom i brzo smrznutom pilećem mesu iz članka 15. Uredbe br. 543/2008, potrebno ga je najprije ispitati.

21 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev zahtijeva od Suda, u biti, da donese odluku o valjanosti gornjih granica udjela vode u smrznutom i brzo smrznutom pilećem mesu, definiranih u članku 15. stavku 1. i u Prilozima VI. i VII. Uredbi br. 543/2008, s obzirom na to da su te gornje granice zastarjele.

22 Što se tiče, u tom pogledu, navodnog kršenja načela pravne sigurnosti, valja podsjetiti da ono zahtijeva da propis Unije omogućava zainteresiranim osobama da znaju točan opseg obveza koje im taj propis nameće i da potonje osobe mogu nedvojbeno znati svoje obveze te da se posljedično mogu ponašati u skladu s njima (presude od 10. ožujka 2009., Heinrich, C-345/06, EU:C:2009:140, t. 44., i od 29. ožujka 2011., ArcelorMittal Luxembourg/Komisija i Komisija/ArcelorMittal Luxembourg i dr., C-201/09 P i C-216/09 P, EU:C:2011:190, t. 68.).

23 Članak 15. stavak 1. Uredbe br. 543/2008 i Prilozi VI. i VII. toj uredbi jasno definiraju sadržaj i doseg zahtjeva koje predviđaju. Te odredbe nedvojbeno određuju kako proizvode na koje se odnose, odnosno smrznute i brzo smrznute piliće, tako i granicu udjela vode koja se ne smije prijeći.

24 Nadalje, činjenica da maksimalne vrijednosti udjela vode, predviđene navedenom uredbom za smrznuto i brzo smrznuto pileće meso, nisu revidirane, što ima za posljedicu to da je pravni položaj tužitelja u glavnom postupku ostao nepromijenjen, ne dovodi u pitanje načelo pravne sigurnosti.

25 Glede argumenta Douxa koji se temelji na tome da su gornje granice udjela vode iz Uredbe br. 543/2008, koje odgovaraju onima sadržanima u Uredbi Komisije (EEZ) br. 2891/93 od 21. listopada 1993. o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 1538/91 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1906/90 o utvrđivanju tržišnih standarda za meso peradi (SL 1993., L 263, str. 12.) nezakonite jer su zastarjele, s obzirom na to da je fiziološki udio vode u peradi značajno porastao od 1993. i da te gornje granice nisu više u skladu s novim kontekstom u kojem se moraju primjenjivati, treba napomenuti da ni broj godina proteklih od donošenja odredaba prava Unije koje se odnose na maksimalnu vrijednost udjela vode u smrznutom pilećem mesu ni znanstvene studije koje je podnio tužitelj u glavnom postupku, a u kojima se utvrđuje potreba za povećanje navedenih gornjih granica, ne mogu u ovom slučaju osporiti valjanost članka 15. stavka 1. Uredbe br. 543/2008 i Priloga VI. i VII. toj uredbi.

26 Naime, zakonodavac Unije raspolaže širokom diskrecijskom ovlašću u obavljanju ovlasti koje su mu dodijeljene u području poljoprivrede kada je pozvan provesti složena ispitivanja i ocjenjivanja (vidjeti, u tom smislu, presudu od 30. lipnja 2016., Lidl, C-134/15, EU:C:2016:498, t. 47. i navedenu sudsku praksu). Takav je slučaj glede izbora hoće li ili neće revidirati postojeće propise o gornjim granicama udjela vode u smrznutim i brzo smrznutim pilićima.

27 Međutim, nijedan dokaz koji su podnijeli Doux i druge zainteresirane osobe koje su podnijele pisana očitovanja Sudu nije takav da se može utvrditi očito nepoštovanje granica diskrecijske ovlasti kojom raspolaže zakonodavac u izvršavanju ovlasti u području zajedničke poljoprivredne politike.

28 S tim u svezi, valja napomenuti da je Komisija u svojim očitovanjima istaknula da treba pratiti razvoj koji može zahtijevati prilagodbe gornjih granica udjela vode predviđenih Uredbom br. 543/2008 za smrznute i brzo smrznute pilićе dodavši da, iako je fiziološki udio vode u piletini trenutno nešto veći nego onaj zabilježen 1993., moguća promjena graničnih vrijednosti udjela vode mogla bi dovesti do njihova smanjenja, a ne povećanja, jer tehnički napredak omogućava smanjenje apsorpcije strane vode prilikom pripreme tog mesa.

29 Glede argumenta Douxa da gornje granice o kojima je riječ u glavnom postupku nisu na dan njihova donošenja bile u skladu s Uredbom (EZ) br. 1234/2007 od 22. listopada 2007.o uspostavljanju zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta i o posebnim odredbama za određene poljoprivredne proizvode (Uredba o jedinstvenom ZOT-u) (SL 2007., L 299, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 9., str. 61.) s obzirom na to da ta uredba uključuje odredbe Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1906/90 od 26. lipnja 1990. o utvrđivanju tržišnih standarda za meso peradi (SL 1990., L 173, str. 1.), čija sedma uvodna izjava spominje temeljno tehničku narav tih problema i vjerojatnu potrebu za čestim izmjenama, dovoljno je napomenuti da nijedna od tih dviju uredbi ne nameće posebnu obvezu provedbe periodične revizije gornjih granica udjela vode.

30 Iz prethodnih razmatranja stoga proizlazi da ispitivanje trećeg pitanja nije otkrilo nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost gornjih granica udjela vode u zamrznutom pilećem mesu, definiranih u članku 15. stavku 1. Uredbe br. 543/2008 i Prilozima VI. i VII. toj uredbi.

Prvo i drugo pitanje

31 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 28. stavak 1. Uredbe br. 612/2009 tumačiti na način da se smrznuti i brzo smrznuti pilići čiji udio vode prelazi granice određene Uredbom br. 543/2008 mogu stavljati na tržište u uobičajenim uvjetima na području Unije i da ispunjavaju uvjet dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete, pod uvjetom da imaju potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti koju je izdalo nadležno tijelo.

32 Članak 15. stavak 1. Uredbe br. 543/2008 zabranjuje, u načelu, stavljanje na tržište smrznutih i brzo smrznutih pilića unutar Unije čiji udio vode prelazi granice određene u Prilogu VI. ili VII.

33 Stavljanje na tržište takvih pilića moguće je samo iznimno, ako su ispunjeni uvjeti predviđeni u članku 16. stavku 6. te uredbe.

34 Tržišni standardi za smrznute ili brzo smrznute pilićе utvrđeni navedenim propisom primjenjuju se samo na proizvode koji se stavljaju na tržište unutar Unije, a ne na one koji se izvoze u treće zemlje.

35 Stoga se smrznuti ili brzo smrznuti pilići mogu izvesti izvan Unije bez provođenja kontrole iz članka 16. stavka 2. Uredbe br. 543/2008, bez potrebe poštovanja granica udjela vode određenih u Prilozima VI. ili VII. toj uredbi i bez obveze označavanja predviđene u članku 16. stavku 6. te uredbe.

36 Međutim, iz sudske prakse Suda proizlazi da se mora razlikovati pravo gospodarskih subjekata da izvoze svoje proizvode od prava na korištenje izvozne subvencije, što znači da izvozne transakcije ne uključuju nužno dodjelu izvoznih subvencija (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2006., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, t. 35. i 36.).

37 Ne dovodeći u pitanje odredbe iz članka 28. stavka 1. četvrtog podstavka Uredbe br. 612/2009, za koje iz spisa kojim Sud raspolaže ne proizlazi da su uvjeti za njihovu primjenu ispunjeni u ovom slučaju, članak 28. stavak 1. prvi i drugi podstavak te uredbe podvrgava dodjelu izvoznih subvencija uvjetu da su ti proizvodi „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete”, što zahtijeva da je te proizvode moguće stavljati na tržište na području Unije u uobičajenim uvjetima.

38 Mogućnost da se proizvod stavlja na tržište „u uobičajenim uvjetima” element je svojstven pojmu „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete” (presude od 26. svibnja 2005., SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, t. 26., i od 1. prosinca 2005., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, t. 21.). Proizvod koji se ne može staviti na tržište na području Unije u uobičajenim uvjetima i pod oznakom koja se nalazi na zahtjevu za dodjelu subvencije ne ispunjava taj uvjet (presude od 26. svibnja 2005., SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, t. 22., i od 1. prosinca 2005., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, t. 20.).

39 U takvim okolnostima nije moguće dati odvojene odgovore na prvo i drugo prethodno pitanje. Ako se pilići o kojima je riječ u glavnom postupku ne mogu staviti na tržište „u uobičajenim uvjetima“ na području Unije, oni ne ispunjavaju uvjet „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete”. Nasuprot tome, ako se odnosni proizvodi mogu staviti na tržište „u uobičajenim uvjetima” na području Unije, njihovu „dobru i zadovoljavajuću tržišnu kvalitetu” treba priznati.

40 Slijedom toga, valja utvrditi je li stavljanje na tržište smrznutog ili brzog smrznutog pilećeg mesa u okviru odstupanja predviđenog u članku 16. stavku 6. Uredbe br. 543/2008 izvršeno „u uobičajenim uvjetima”.

41 S tim u svezi, iz sudske prakse Suda proizlazi da valja ispitati može li se serija peradi stavljati na tržište u Uniji „u uobičajenim uvjetima” na temelju zahtjeva sadržanih u navedenoj uredbi koji se izravno odnose na kvalitetu proizvoda, a ne na temelju zahtjeva kojima je jedini cilj informiranje potrošača (vidjeti u tom smislu presudu od 7. rujna 2006., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, t. 38.).

42 Prema članku 16. stavku 6. Uredbe br. 543/2008, kada se ustanovi da serija smrznutih ili brzo smrznutih pilića nije sukladna toj uredbi, zbog prekoračenja dopuštenih granica udjela vode, nadležno tijelo osigurava da se pojedinačna i zajednička pakiranja označe trakom ili etiketom na kojoj je crvenim velikim tiskanim slovima navedena oznaka „udio vode prelazi granicu EZ-a”. Ta oznaka mora biti smještena na istaknutom mjestu kako bi bila jasno vidljiva, čitljiva i neizbrisiva. Slova moraju biti veličine najmanje jedan cm na pojedinačnim pakiranjima i dva cm na zajedničkim pakiranjima.

43 Takvo postupanje i obvezno označavanje nema za cilj samo informiranje potrošača, nego služi i za upozorenje, obavještavajući ih da se na kvalitetu proizvoda utjecalo te je stoga roba slabije kvalitete.

44 U tim okolnostima ne može se smatrati da se proizvodi s kojima je postupano i o kojima je obaviješteno u skladu s člankom 16. stavkom 6. Uredbe br. 543/2008 mogu staviti na tržište „u uobičajenim uvjetima” na području Unije te oni ne ispunjavaju uvjet „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete”.

45 Takvo utvrđenje ne može se pobiti činjenicom da su odnosni proizvodi, osim toga, u skladu sa zdravstvenim propisima.

46 Slijedom toga, na prvo i drugo pitanje valja odgovoriti da članak 28. stavak 1. Uredbe br. 612/2009 treba tumačiti na način da se smrznuti i brzo smrznuti pilići čiji udio vode prelazi granice određene Uredbom br. 543/2008 ne mogu stavljati na tržište u uobičajenim uvjetima na državnom području Unije i da ne ispunjavaju uvjet dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete čak ni ako imaju potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti koju je izdalo nadležno tijelo.

Četvrto pitanje

47 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 18. stavak 2. Uredbe br. 543/2008 tumačiti na način da nameće obvezu državama članicama da donesu praktične mjere za kontrolu smrznutih ili brzo smrznutih pilića namijenjenih izvozu s izvoznom subvencijom i da su, u slučaju nedonošenja takvih praktičnih mjera, kontrole obavljane s ciljem izvoza nepouzdane za odnosne poduzetnike.

48 U slučaju kada je riječ o financijskim subvencijama za izvoz smrznutih i brzo smrznutih pilića izvan Unije, carinarnica izvoza dužna je, u skladu s člankom 5. stavkom 4. Uredbe br. 1276/2008, osigurati poštovanje članka 28. stavka 1. Uredbe br. 612/2009. U slučaju sumnji te carinarnice u „dobru i zadovoljavajuću tržišnu kvalitetu" proizvoda koji se izvozi, ona mora provjeriti sukladnost proizvoda s primjenjivim odredbama prava Unije.

49 Budući da poštovanje maksimalnog udjela vode u smrznutim ili brzo smrznutim pilićima iz članka 15. Uredbe br. 543/2008 predstavlja uvjet da bi se moglo smatrati da je to meso „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete", u smislu članka 28. stavka 1. Uredbe br. 612/2009, metode za utvrđivanje tog udjela opisane u Prilozima VI. i VII. Uredbi br. 543/2008 moraju se provoditi radi kontrole je li taj uvjet ispunjen.

50 S tim u svezi, valja utvrditi da odluka kojom se upućuje prethodno pitanje ne sadržava nijedan element na temelju kojeg bi se moglo dokazati da tehnike i metode predviđene u navedenim prilozima ne omogućavaju obavljanje tih kontrola na odgovarajući način.

51 Kao što proizlazi iz točke 23. ove presude, Prilozi VI. i VII. Uredbi br. 543/2008 dovoljno su precizni za obavljanje kontrole smrznutih ili brzo smrznutih pilića namijenjenih za izvoz s izvoznom subvencijom.

52 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti da, s obzirom na to da su Prilozi VI. i VII. Uredbi br. 543/2008 dovoljno precizni za obavljanje kontrole smrznutih ili brzo smrznutih pilića namijenjenih za izvoz s izvoznom subvencijom, nepostojanje praktičnih mjera, čije je donošenje predviđeno u članku 18. stavku 2. Uredbe, ne čini te kontrole nepouzdanima za odnosne poduzetnike.

Peto pitanje

53 Svojim petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 16. stavak 5. Uredbe br. 543/2008 tumačiti na način da se pravo zahtijevati provođenje ponovne analize, predviđeno tom odredbom, primjenjuje na kontrole obavljene s ciljem izvoza smrznutih ili brzo smrznutih pilića s izvoznom subvencijom.

54 Budući da se, u skladu s člankom 16. stavkom 2. Uredbe br. 543/2008, kontrole udjela vode u smrznutim i brzo smrznutim pilićima iz članka 15. stavka 1. te uredbe ne moraju obaviti za trupove, kada se utvrdi da su oni namijenjeni isključivo izvozu, članak 16. stavak 5. navedene uredbe u ovom slučaju nije relevantan. Odredbe kojima se uređuju postupci za ispitivanje robe namijenjene izvozu izvan Unije predviđene su Carinskim zakonikom.

55 Sud je već u predmetu u kojem je donesena presuda od 7. rujna 2006., Nowaco Germany (C-353/04, EU:C:2006:522), imao priliku odlučivati o pravima i obvezama izvoznika te onima nacionalnog carinskog tijela glede ispitivanja proizvoda koji se izvoze, a koji ispunjavaju uvjete za dodjelu subvencija.

56 Naveo je, posebice glede kontrola izvoznih transakcija koje ispunjavaju uvjete za subvenciju, da propisi Unije predviđaju vrstu suradnje između izvoznika i nacionalnog carinskog tijela, kako bi se pravilno obavile te kontrole (vidjeti, u kontekstu Uredbe Vijeća (EEZ) br. 2913/92 od 12. listopada 1992. o Carinskom zakoniku Zajednice (SL 1992., L 302, str. 1.), (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 2., str. 110.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 82/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. (SL 1997., L 17, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 2., svezak 17., str. 80.), presudu od 7. rujna 2006., Nowaco Germany, C-353/04, EU:C:2006:522, t. 63.).

57 S tim u svezi valja podsjetiti da je Carinski zakonik, među ostalim, u članku 118. stavku 2. i članku 119. stavku 1. drugom podstavku određivao da izvoznik koji obavlja carinsku deklaraciju ima pravo prisustvovati ili biti zastupljen kada se roba pregledava i kada se uzimaju uzorci te da može zahtijevati daljnji pregled ili uzorkovanje robe ako smatra da rezultati koje su dobila nadležna tijela nisu valjani.

58 Stoga Carinski zakonik osigurava gospodarskim subjektima pravo usporedivo s onim iz članka 16. stavka 5. Uredbe br. 543/2008.

59 Neovisno o pravima predviđenima u članku 118. stavku 2. i članku 119. stavku 1. drugom podstavku Carinskog zakonika, valja podsjetiti da, u skladu sa sudskom praksom Suda, s obzirom na to da izvoznik podnošenjem zahtjeva za subvenciju uvijek izričito ili implicitno osigurava postojanje „dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete”, na njemu je da u skladu s pravilima nacionalnog prava o teretu dokazivanja dokaže da je taj uvjet ispunjen u slučaju kada nacionalna tijela dovedu u sumnju tu deklaraciju (presuda od 1. prosinca 2005., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732, t. 35.).

60 Naposljetku, članak 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, iz čijeg teksta jasno proizlazi da nije upućen državama članicama nego samo institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije (presuda od 17. prosinca 2015., WebMindLicenses, C-419/14, EU:C:2015:832, t. 83.), nije relevantan u glavnom postupku.

61 U tim okolnostima, na peto pitanje valja odgovoriti da izvoznik smrznutih i brzo smrznutih pilića može, u skladu s člankom 118. stavkom 2. i člankom 119. stavkom 1. drugim podstavkom, s jedne strane, osobno prisustvovati ili biti zastupljen kada se roba pregledava i kada se uzimaju uzorci i, s druge strane, zahtijevati daljnji pregled ili uzorkovanje robe ako smatra da rezultati koje su dobila nadležna tijela nisu valjani.

Troškovi

62 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. **Ispitivanje trećeg pitanja nije otkrilo nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost gornjih granica udjela vode u zamrznutom pilećem mesu, definiranih u članku 15. stavku 1. Uredbe te Prilozima VI. i VII. Uredbi Komisije (EZ) br. 543/2008 od 16. lipnja 2008. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1234/2007 u pogledu tržišnih standarda za meso peradi, kako je izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1239/2012 od 19. prosinca 2012.**

2. **Članak 28. stavak 1. Uredbe Komisije (EZ) br. 612/2009 od 7. srpnja 2009. o utvrđivanju zajedničkih detaljnih pravila za primjenu sustava izvoznih subvencija za poljoprivredne proizvode, kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EU) br. 173/2011 od 23. veljače 2011.,**

treba tumačiti na način da se smrznuti i brzo smrznuti pilići čiji udio vode prelazi granice određene Uredbom br. 543/2008, kako je izmijenjena Provedbenom uredbom Komisije br. 1239/2012, ne mogu stavljati na tržište u uobičajenim uvjetima na području Europske unije i da ne ispunjavaju uvjet dobre i zadovoljavajuće tržišne kvalitete čak ni ako imaju potvrdu o zdravstvenoj ispravnosti koju je izdalo nadležno tijelo.

3. **Budući da su Prilozi VI. i VII. Uredbi br. 543/2008, kako je izmijenjena Provedbenom uredbom br. 1239/2012, dovoljno precizni za obavljanje kontrole smrznutih ili brzo smrznutih pilića namijenjenih za izvoz s izvoznom subvencijom, činjenica da država članica nije donijela praktične mjere, čije je donošenje predviđeno u članku 18. stavku 2. navedene uredbe, ne čini te kontrole nepouzdanima za odnosne poduzetnike.**

4. **Izvoznik smrznutih i brzo smrznutih pilića može, u skladu s člankom 118. stavkom 2. i člankom 119. stavkom 1. drugim podstavkom Uredbe (EZ) br. 450/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o Carinskom zakoniku Zajednice (Modernizirani carinski zakonik), s jedne strane, osobno prisustvovati ili biti zastupljen kada se roba pregledava i kada se uzimaju uzorci i, s druge strane, zahtijevati daljnji pregled ili uzorkovanje robe ako smatra da rezultati koje su dobila nadležna tijela nisu valjani.**

Potpisi